

LIFE programma Latvijā

Fakti un skaitļi

LIFE programmas ietvaros Latvijā ir finansēti 60 projekti 35 iesniedzējiem ar kopējām projektu izmaksām 130 miljonu eiro apmērā, no kuriem ES ir piešķīrusi 77 miljonus eiro.

LIFE programma ir ES finansēšanas instruments vides un klimata jomā. Tā darbojas kopš 1992. gada un ir līdzfinansējusi vairāk nekā 5500 projektus ES ietvaros un trešajās valstīs, mobilizējot vairāk nekā 12 miljardus eiro un investējot vairāk nekā 5 miljardus eiro vides un klimata aizsardzībai. LIFE programma pilnībā sniedz ieguldījumu Eiropas Zaļā kursa mērķos.

Perioda no 2021. gada līdz 2027. gadam budžets ir 5,4 miljardi eiro.

Tiek izdalītas šādas apakšprogrammas: (*):

- **Daba un bioloģiskā daudzveidība**
- **Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte**
- **Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām**
- **Pāreja uz tīru enerģiju** (pirmais projektu uzsaukums 2021. gadā) (*)

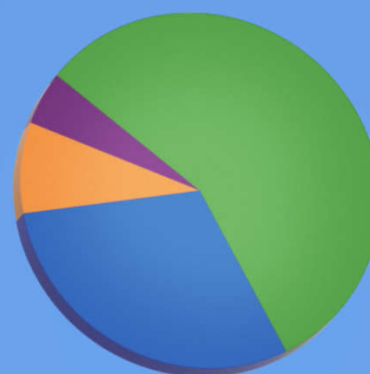
Sīkāka informācija:

https://cinea.ec.europa.eu/life_en

'The future is green. The future is LIFE' leaflet

Bijušie un slēgtie projekti ir norādīti šajā dokumentā ar jauno LIFE programmas 2021-2027 nomenklatūru

60 LIFE PROJECTS (SINCE 1992)

Category	Nr of projects
Nature & Biodiversity	34
Circular Economy & Quality of Life	18
Climate Change Mitigation & Adaptation	3
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	5
Clean Energy Transition (*)	0

INVESTMENT IN LIFE PROJECTS IN LATVIA (€ million)

	TOTAL INVESTMENT	EU CONTRIBUTION
ALL LIFE projects	130	77
Nature & Biodiversity	73.5	44
Circular Economy & Quality of Life	47.5	27.5
Climate Change Mitigation & Adaptation	7.2	4.1
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	2	1.5

LIFE Daba un bioloģiskā daudzveidība

Dabas un bioloģiskās daudzveidības joma ietver atbalstu standarta rīcības projektiem labākās prakses izstrādei, īstenošanai un veicināšanai attiecībā uz dabu un bioloģisko daudzveidību, kā arī „Stratēģiskajiem dabas projektiem” (SDP). Šie jaunie projekti atbalsta Savienības dabas un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanu, īstenojot saskaņotas rīcības programmas Dalībvalstīs, lai iekļautu šos mērķus un prioritātes citās politikās un finansēšanas instrumentos, ieskaitot caur tādu prioritizētu rīcības plānu koordinētu īstenošanu, kas pieņemti atbilstoši Direktīvai 92/43/EEK.

Līdz šim LIFE Dabas un bioloģiskās daudzveidības apakšprogrammas ietvaros ir līdzfinansēti 34 projekti Latvijā. Šo projektu kopējais investīciju apjoms ir 73,5 miljoni eiro, no kuriem 44 miljonus eiro piešķir Eiropas Savienība.

Īstenotie projekti galvenokārt attiecas uz biotopu (pārmitro zemju, piekrastes/jūras, aizsargāto zonu, plūdu līdzenumu, augsto purvu un griežu biotopu Dvietes palienes Natura 2000 teritorijā, pļavas, lielā dumpja biotopa atjaunošana divos piekrastes ezeros Latvijā un mežainas pļavas) un sugu (mazo ērgļu, melno stārķu un apdraudēto lapkoku praulgraužu) saglabāšanu, atjaunošanu un apsaimniekošanu. Viena projekta mērķis bija atjaunot bioloģisko daudzveidību militārajā poligonā un Natura 2000 teritorijā („Ādaži”) un otra – atjaunot Ķemeru Nacionālā parka hidroloģiskās funkcijas. Projektus galvenokārt īstenoja nevalstiskās organizācijas, nacionālie parki un universitātes, un valsts iestāde.

Pašlaik Latvijā tiek īstenoti četri projekti. Viens projekts ir koncentrēts uz mazo ērgļu aizsardzību. Cita projekta mērķis ir mazināt antropogēnos spiedienus un atjaunot krasta biotopus Piejūras dabas parkā. GrassLIFE ietvaros tiek izstrādāts, optimizēts un uzlabots aizsardzības statuss pieciem ES nozīmes prioritārajiem zālājiem Latvijā. LIFE REF projekts koncentrējas uz aizsargājamo jūras teritoriju visaptverošas pārvaldības sistēmas izveidi Latvijā. Jaunākā līdzfinansētā LIFE MarshMeadows projekta mērķis ir izveidot un parādīt būtisko saikni starp pilnībā funkcionējošām ekosistēmām un ekonomiskajiem ieguvumiem vietējām kopienām.

Pašlaik norisinās viens Dabas stratēģiskais projekts. LIFE-IP LatViaNature mērķi ir apkopoti tālāk.

Labāka dabas aizsargājamo teritoriju pārvaldība Latvijā (LIFE-IP LatViaNature) LIFE19 IPE/LV/000010

Prioritāro rīcību plāns Latvijas Natura 2000 tīklam nodrošina to biotopu un sugu sarakstu, attiecībā uz kurām ir nepieciešama rīcība, lai uzlabotu to aizsardzības statusu. Šis plāns arī ietver šo rīcību izmaksu novērtējumu. Valsts Natura 2000 tīkls aptver 326 zemes un septiņas jūras teritorijas. Bet tam ir savi trūkumi un nepilnības.

Šis integrētais projekts nodrošinās, ka Latvijas Prioritāro rīcību plāns norit kā plānots. Projekta komanda, ko vada Dabas aizsardzības pārvalde, novērsīs esošos trūkumus un palīdzēs nodrošināt labvēlīgu zemes biotopu un sugu aizsardzības statusu. Tā arī izstrādās labākus teritoriju pārvaldības plānus, jaunus mehānismus dabas aizsardzībai uz privātas zemes un centralizētu datu portālu dabas aizsardzībai. Efektīva invazīvo sugu pārvaldība arī ir prioritāte.

[Projekta kopsavilkums](#)

Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte

Rīcības saskaņā ar šo Aprites ekonomikas un dzīves kvalitātes apakšprogrammu palīdzēs sasniegt galvenos ES politikas mērķus, piemēram, pāreju uz aprites ekonomiku, kā arī vides un dzīves kvalitātes aizsardzību un uzlabošanu. Saskaņā ar šo apakšprogrammu Stratēģisko integrēto projektu (SIP) ietvaros tiks īstenotas reģionālā, daudzreģionu, valsts vai starptautiskā mērogā vides vai klimata stratēģijas vai rīcības plāni, ko izstrādājušas Dalībvalstu institūcijas un ko pieprasa konkrēti Savienības vides, klimata vai attiecīgie enerģijas tiesību akti vai politika. Šie projekti arī nodrošinās, ka tiek iesaistīti partneri un sekmēs sadarbību un mobilizāciju ar vismaz vēl vienu citu Savienības, valsts vai privāto finansējuma avotu.

Šīs apakšprogrammas [agrāk LIFE Vide un resursefektivitāte un vides pārvaldība un informācija] ietvaros ir līdzfinansēti 18 projekti Latvijā ar kopējo investīciju apjomu – 47,5 miljoni eiro, no kuriem 27,5 miljonus eiro piešķirā Eiropas Savienība.

Pabeigtie projekti aptvēra dažādas tēmas – piekrastes zonas aizsardzība, trokšņa piesārņojuma samazināšana, ilgtspējīgs tūrisms (ilgtspējīga tūrisma pārvaldes modeļa izveide Natura 2000 teritorijai – Slīteres nacionālajam parkam), ūdenssaimniecība, integrēta vides pārvaldība (EMAS II īstenošana jauno dalībvalstu vietējās iestādēs), energomarkējums dzīvokļiem, sadzīves atkritumu pārvaldība, klimata izmaiņas (mērķis ir nodrošināt atbilstošu klimata pārmaiņu ietekmes uz hidroloģiskajiem procesiem izpēti un iekļaušanu pilsētas plānošanas sistēmā) un ekosistēmu pakalpojumu novērtējums. Finansējuma saņēmēju loks bija plašs –nevalstiskās organizācijas, universitāte (Rīgas Tehniskā universitāte), vietējās un reģionālās iestādes, attīstības aģentūra, MVU un valsts uzņēmums.

Pašlaik tiek īstenoti divi projekti. LIFE_PHIPP parādīs vides ieguvumus un rentabilitāti no jauna veida izolācijas materiāla, kas ražots no pārstrādātas makulatūras un kaņepju šķiedras. LIFE-ALFIO ietvaros tiks izmēģināta nekaitīgu vielu izmantošana, lai aizstātu krāsās un pārklājumos atrodamos biocīdus. Tā ietvaros tiks izstrādātas 16 videi draudzīgas krāsu un pārklājumu receptes, kurās ir plānots aizstāt biocīdus ar uz organiskajiem mīļiem balstītu materiālu, ko izstrādājis uzņēmums ALINA.

Līdz šim Latvijā ir līdzfinansēti divi pašlaik notiekoši stratēģiskie projekti. LIFE GoodWater IP mērķis ir uzlabot riska ūdensobjektu stāvokli Latvijā, pilnībā īstenojot Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apsaimniekošanas plānos (UBAP) noteiktos pasākumus. Jaunākā LIFE Waste To Resources IP projekta mērķi ir apkopot tālāk.

Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju (LIFE Waste to Resources IP) **LIFE20 IPE/LV/000014**

Latvijā augstākiem tarifiem sadzīves atkritumu un iepakojuma atkritumu pārstrādei jāatbilst 2025. gada mērķiem, kā noteikts Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam (AAVP). Tomēr, pašreizējā zemā šķirotu atkritumu kvalitāte apdraud to tālāku pārstrādi un izmantošanu. Arī atsevišķai bioloģiski noārdāmo atkritumu vākšanai jābūt īstenotai visās Latvijas pašvaldībās līdz 2023. gada beigām.

Valsts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas mērķis ir mazināt atkritumu rašanos ar šī Integrētā projekta palīdzību. Tā īstenos Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna pasākumus, lai sasniegtu šo mērķi. Sevišķi, tā plāno uzlabot šķirotu atkritumu savākšanu un sadzīves atkritumu atjaunošana un pārstrāde. Tā arī vēlas labāk pārstrādāt iepakojuma materiālus un novērst bioloģiski noārdāmo atkritumu un pārstrādājamo atkritumu nonākšanu poligonos. Pateicoties projektam, gandrīz 23 000 tonnas atkritumu gadā – vairāk nekā divreiz Eifeļa torņa svara – nenonāks poligonā.

[Projekta kopsavilkums](#)

LIFE Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām

LIFE Klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās tām apakšprogramma atbalstīs rīcības, kas palīdzēs īstenot 2030. gada enerģijas un klimata politika satvaru un izpildīt Eiropas Savienības saistības saskaņā ar Parīzes nolīgumu klimata pārmaiņu jomā. Projekti šīs apakšprogrammas ietvaros veicinās uz atjaunojamo enerģiju balstītu un klimatneitrālu ekonomiku Saskaņā ar šo apakšprogrammu Stratēģisko integrēto projektu (SIP) ietvaros tiks īstenotas reģionālā, daudzreģionu, valsts vai starptautiskā mērogā vides vai klimata stratēģijas vai rīcības plāni, ko izstrādājušas Dalībvalstu institūcijas un ko pieprasa konkrēti Savienības vides, klimata vai attiecīgie enerģijas tiesību akti vai politika. Šie projekti arī nodrošinās, ka tiek iesaistīti partneri un sekmēs sadarbību un mobilizāciju ar vismaz vēl vienu citu Savienības, valsts vai privāto finansējuma avotu.

Līdz šim Klimata pārmaiņu mazināšanas programmas ietvaros ir līdzfinansēti trīs projekti Latvijā. Kopējais šo projektu finansējums ir 7,2 miljoni eiro, no kuriem ES līdzfinansē 4,1 miljonu eiro.

Slēgtā LIFE REstore projekta ietvaros tika izveidota lēmumu-atbalsta sistēma degradēto purvu atbildīgai apsaimniekošanai un ilgtspējīgai izmantošanai Latvijā.

Pārējie divi projekti pašlaik norisinās. LIFE CRAFT projekta mērķis ir ieviest, izvērtēt, veicināt un nodrošināt vadlīnijas efektīvām un ekonomiskām, klimatiski atbildīgām lauksaimniecības metodēm, saglabājot stabilus ienākumus lauksaimniekiem. LIFE OrgBalt projekta mērķis ir īstenot inovatīvus klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumus barības vielām bagātās organiskās augsnes mērenajā klimata joslā.

LIFE Pāreja uz tīru enerģiju

Balstoties uz programmām Inteliģenta enerģija Eiropai (2003-2013) un Apvārsnis 2020 Energoefektivitāte (2014-2020), LIFE apakšprogramma Pāreja uz tīru enerģiju turpina atbalstīt ES politiku īstenošanu ilgtspējīgas enerģijas jomā. It sevišķi tās mērķis ir sekmēt pāreju uz energoefektīvu, uz atjaunojamo enerģiju balstītu, klimatneitrālu un klimatnoturīgu ekonomiku Eiropā.

LIFE Pāreja uz tīru enerģiju apakšprogramma atbalsta projektus šādās piecās jomās:

- 1) valsts, reģionālās un vietējās politikas, kas atbalstītu pāreju uz tīru enerģiju, izstrāde;
- 2) tehnoloģiju izvēršanas, digitalizācijas, jaunu pakalpojumu un uzņēmējdarbības modeļu ieviešanas paātrināšana un saistītu profesionālo prasmju vairošana tirgū;
- 3) privātā finansējuma piesaistīšana atjaunojamās enerģijas jomā;
- 4) vietējo un reģionālo investīciju projektu atbalstīšana;
- 5) pilsoņu iesaiste un atbalstīšana pārejā uz tīru enerģiju.

Vēlaties uzzināt vairāk par LIFE?

- Apmeklējiet [LIFE website](#) un [LIFE project database](#)

- Sekojiet LIFE programmai sociālajos plašsaziņas līdzekļos:

- Piesakieties [LIFE Programme](#) un [CINEA Clean Energy](#) biļeteniem

- Sazinieties ar LIFE Latvijas kontaktpunktu:

Vārds, uzvārds: Ilona Mendziņa,
Adrese: Peldu 25
LV- 1494 Rīga
Latvia
Tālrunis: +371 67026432
E-pasts: ilona.mendzina@varam.gov.lv
Tīmekļvietne: [Website of the NCP](#)

- Sazinieties ar savu NEEMO monitoringa komandu

NEEMO EEIG – ELLE sia
skolas iela 10-8
LV - 1010 RIGA
Tālrunis: +371 6 7242411
E-pasts: elle@neemo.eu

Notiekošie LIFE Dabas un bioloģiskās daudzveidības projekti				
Projekta nosaukums	Projekta numurs	Projekta akronīms un saite uz kopsavilkumu tiešsaistē	Tīmekļa vietne	Projekta ilgums
<i>Alternatīvas biomasas</i> izmantošanas iespējas zālāju bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu uzturēšanai	LIFE16 NAT/LV/000262	GrassLIFE	https://grasslife.lv/	09/2017 → 03/2023
Jūras aizsargājamo biotopu izpēte un nepieciešamā aizsardzības stāvokļa noteikšana Latvijas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā	LIFE19 NAT/LV/000973	LIFE REEF	https://reef.daba.gov.lv/public/eng/manager_of_invasive_species/	09/2020 → 08/2025
Integrēta mitrzemju atjaunošana Latvijā un Lietuvā	LIFE20 NAT/LV/000273	LIFE MarshMeadows	N/A	10/2021 → 09/2027
Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne	LIFE19 GIE/LV/000857	LIFE FOR SPECIES	https://lubi.lu.lv/parms/zinas/zina/t/63475/	10/2020 → 12/2024
Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācij	LIFE19 IPE/LV/000014	LIFE-IP LatViaNature	https://latvianature.daba.gov.lv/	08/2020 → 12/2028

Notiekošie LIFE Aprites ekonomikas un dzīves kvalitātes projekti				
Projekta nosaukums	Projekta numurs	Projekta akronīms un saite uz kopsavilkumu tiešsaistē	Tīmekļa vietne	Projekta ilgums
Alina LIFE publiskā platforma	LIFE17 ENV/LV/000318	LIFE-ALFIO	https://alina-premium.com/lie-alfio/	07/2018 → 06/2022
Kaņepju šķiedras un makulatūras izolācijas izmēģinājumsprojekts	LIFE17 ENV/LV/000335	LIFE PHIPP	https://www.balticfloc.lv/	08/2018 → 06/2023
Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai	LIFE18 IPE/LV/000014	LIFE GoodWater IP	https://goodwater.lv/	01/2020 → 12/2027
Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana	LIFE20 IPE/LVI/000014	LIFE Waste To Resources IP	N/A	11/2021 → 12/2028

Notiekošie LIFE Klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās tām projekti				
Projekta nosaukums	Projekta numurs	Projekta akronīms un saite uz kopsavilkumu tiešsaistē	Tīmekļa vietne	Projekta ilgums
Klimatiski atbildīga lauksaimniecība Latvijā	LIFE16 CCM/LV/000083	LIFE CRAFT	https://ldf.lv/en/projects/life-craft-climate-responsible-agriculture-latvia	04/2018 → 06/2023
Klimata pārmaiņu samazināšanas iespēju demonstrēšana auglīgās organiskajās augsnēs Baltijas valstīs un Somijā	LIFE18 CCM/LV/001158	LIFE OrgBalt	https://www.orgbalt.eu/	08/2019 → 09/2023